

“La felicitat està més cara que mai”

L'escriptor i periodista
Alfons Cervera
(Gestalgar, els Serrans,
1947) acaba de
guanyar el premi de
narrativa Ciutat d'Elx
amb la novel·la
'L'home mort', un relat
inspirat en un tràgic
succés ocorregut
prop de València
fa gairebé un any.
No es tracta, però,
d'una novel·la policíaca,
sinó d'un llibre que
retrata uns personatges
als qui cada dia els
resulta més difícil viure.
La novel·la ha estat
publicada per
l'editorial 3i4.

El mes de novembre de l'any 2000 va aparèixer en un descampat de la Pobla de Vallbona (Camp de Túria) el cos sense vida i sense testicles d'un home. L'home mort. El succés va quedar oblidat entre els centenars de notícies que cada dia apareixen en les seccions de successos dels diaris fins que, uns mesos després, aquella notícia va començar a prendre cos en forma de novel·la a mans de l'escriptor i periodista Alfons Cervera. Aquell home mort, però, no és més que una excusa a partir de la qual Cervera ha creat un món on els personatges que envolten el cas esdevenen els vertaders protagonistes. “No es una novel·la policíaca”, insisteix l'autor. *L'home mort* ha guanyat el premi de narrativa Ciutat d'Elx, publicat per l'editorial 3i4.

—Una novel·la basada en la mort d'un home, on els personatges intenten descobrir l'assassí, i no és una novel·la policíaca. Què és *L'home mort*?

—Jo mai no m'atreviria a escriure una novel·la policíaca, és molt difícil escriure literatura de gènere, i això ja hi ha gent que ho fa molt bé. El que he fet ha estat agafar aquest succés com una excusa per crear un novel·la que és pur artífici. L'únic que té de real és la troballa del cadàver.

—Per què li va cridar l'atenció precisament aquest succés?

—No és que em cridara l'atenció. De fet, recorde haver llegit la notícia d'un home que havia aparegut castrat prop de València, però la vaig oblidar. El que em va provocar d'alguna manera a fer alguna cosa va ser en realitat una excusa més per deixar una novel·la —un deliri de novel·la— en què treballa des de fa ja deu anys. Així, vaig abandonar per enèsima vegada la novel·la

que estava escrivint, *Los días oscuros de la primavera*, i dedicar-me a *L'home mort*.

—És una novel·la massa complicada, *Los días oscuros de la primavera*?

—Supose que sí. Jo no sóc un escriptor que es documente per a escriure les seues novel·les, sóc més prompte immediatista. Vaig escrivint sobre la marxa, i així van sorgint els personatges i les situacions. Aquesta novel·la, en canvi, sí que em demana documentar-me, perquè intenta explicar la relació que hi va haver —o millor dit, l'encontre no es va produir mai, encara que ho desitjaven tots dos— entre el filòsof austríac Wittgenstein i el poeta també austríac George Trakl. He de conèixer la poesia de Trakl, almenys, i això em suposa una dificultat afegida.

—Tornem a *L'home mort*. Si en realitat no és una novel·la policíaca, sí que ha utilitzat almenys els personatges típics d'aquesta literatura.

—Aquesta és l'única llicència que m'he permès agafar de la novel·la negra, però a la meua manera. He mantingut els personatges tòpics —el policia, el periodista, el testimoni, la dona fatal, etc.— i els he convertit en personatges de la vida quotidiana. Els he transformat en persones de carn i ossos que viuen la seua vida al voltant d'aquests tòpics del gènere.

—I el gos que es passeja pel lloc del crim? Aquest no és un personatge tòpic de la novel·la negra i, en canvi, té un protagonisme important en la novel·la.

—Bé, el gos —pense— va ser una troballa. Jo no havia pensat a parlar del gos, que sabia que existia per les notícies de la premsa. La prova és que la novel·la s'explica en tercera persona, i en un moment determinat apareix un capítol on un personatge, el gos, parla

“Les pàgines de successos augmenten no sols perquè se'n produeixen més, sinó perquè, desgraciadament, cada dia afecten més gent”

en primera persona. I és clar, calia donar-li el protagonisme necessari. De sobte, el punt de vista de la novel·la és aquest personatge.

—I li atorga un pes específic molt important.

—És clar, ell és l'únic que sap qui ha mort l'home mort, l'únic que coneix tota la resta de personatges.

—Però el gos també és l'únic que no pot revelar el seu secret.

—Ni el pot explicar, ni l'explica. Els únics que sabem qui ha mort l'home mort, al final de la novel·la, som el gos i els lectors. Els personatges de la novel·la no ho saben, és una venjança del gos.

—L'home mort gira al voltant d'un home que ha estat assassinat i castrat. De fet, el tema de la castració apareix molt sovint a la novel·la, més concretament la paraula “ous”. Quina intenció té aquest llenguatge, que de vegades arriba a ser groller?

—Volia utilitzar aquesta exposició d'ous al llarg de la novel·la per a denotar tota una estructura moral masculista en els personatges masculins de la novel·la. Així, tot i que en les relacions entre els homes i les dones no hi ha una propensió exageradament masculista, sí que la hi ha en el llenguatge. He volgut ressenyar que el masclisme té espais on es dona més que en altres. Ja sé que el masclisme es

dona molt més en l'espai domèstic que en el llenguatge, però és una altra manera d'explicar-ho al lector.

—Més masculistes o menys, el fet és que els personatges de la novel·la tenen una personalitat fosca, obscura, començant perquè no tenen nom propi.

—En realitat tots els personatges de la meua novel·la són intercanviables, és a dir, la tendresa, la misèria, la felicitat, les ganes de viure o de morir de qualsevol personatge són intercanviables amb el del costat. Qualsevol personatge de la novel·la pot ser també el del costat. Per això no volia posar noms propis, perquè els noms són fonamentals per a un personatge. No és el mateix que un personatge es diga Jordi que es diga Tomàs. El nom dona identitat al personatge, i jo pretenia una identitat intercanviable.

—Cada vegada s'omplen més pàgines de diari amb notícies de successos. És que cada vegada n'ocorren més o és que abans no se'n publicaven tants?

—Jo crec que la violència és cada vegada més institucional, més domèstica, i per tant, cada vegada interessa més. Els successos no s'han de llegir com una crònica aliena a les nostres vides, sinó que s'han de llegir —per desgràcia— d'una manera més pròxima, perquè hi ha gent que ho està patint d'una manera directa. L'agressivitat ja no és solament física, sinó també social. Les pàgines de successos augmenten no només perquè se'n produeixen més sinó perquè, desgraciadament, interessen cada vegada més a la gent, perquè la gent els considera cada vegada més propers.

—És això el que, d'alguna manera, ha volgut explicar en *L'home mort*?

—El rerefons de la novel·la és que en aquests moments és difícil viure feliç, la felicitat està més cara que mai. Les trampes, els paranys, les enganyifes estan a l'ordre del dia. La gent, tret de comptades excepcions, vivim malament la vida. I a la gent de la meua novel·la també li resulta molt difícil viure. Unes vegades des de la innocència i unes altres des de la perversitat, estan convertint la seua vida en un autèntic desert de paraules, de carícies, d'afectivitat i de comunicació. En la meua

novel·la pràcticament no hi ha acció. La gent està en casa i pràcticament ni es mira, no parla, i de tant en tant i de manera brutal i intempestiva, fa l'amor.

—Aquesta és la seua segona novel·la en català. De què depèn que escriga en català o en castellà?

—Jo vinc de la cultura i de la literatura castellana —de l'espanyola com diu ara Camilo José Cela—, i per això, normalment, les meues novel·les són en castellà. El que em decideix a escriure en una llengua o en una altra és la pròpia història. Des del moment que em vaig decidir a novel·lar la història de l'home castrat, vaig començar a pensar-la en català. De fet, he tingut una oferta d'una editorial per traduir la novel·la al castellà i encara no m'hi he fet l'ànim perquè no li veig el pes que hauria de tindre.

—Què ha canviat en la seua manera d'escriure des d'aquell *De vampiros y otros asuntos amorosos*, la seua primera novel·la?

—La manera d'escriure crec que no ha canviat. El que sí que he intentat millorar és la meua capacitat d'escriure cada vegada millor. Jo crec que d'escriptor definitiu pràcticament no n'hi ha cap. Per això a mi em provoca una mica de rubor aliè quan algun escriptor, més o menys jove, parla de “la meua obra”. Una “obra” suposa una considerable quantitat no ja de novel·les publicades sinó d'experiència narrativa i de saber fer les coses bé. Per a mi, un escriptor és Juan Marsé o Carme Riera. Els escriptors anem fent-nos i fins que un no té un pes específic per a considerar-se escriptor, continua sent un aprenent.

—Si més no, les seues novel·les continuen tenint una estructura molt fragmentària.

—Les meues novel·les són breus, molt tristes i, efectivament, molt fragmentades. Des de la primera fins a l'última. I això em ve donat per la meua manera de contar les històries: escriure sobre la marxa. Per això els meus personatges van i vénen, apareixen i desapareixen, moren i viuen. Per tant, la fragmentació, des de la primera novel·la, no l'he poguda evitar mai.

No tinc tampoc aquesta voluntat narrativa de les grans distàncies. M'horroritzen les novel·les de 500 pàgines.

— Amb *L'home mort* ha rebut el premi Ciutat d'Elx. Quin abast tenen, literàriament i econòmicament, els premis convocats per entitats locals?

— Doncs hi ha de tot. Sóc un enemic furibund dels premis que es convoquen per convocar-se, dels premis que obliden els llibres guardonats en els magatzems de l'ajuntament o en la casa de cultura de torn. Però al mateix temps, sóc un admirador i un pregoner dels premis que sí que valen la pena, que són els que tenen una bona voluntat de l'organització per convocar el premi, per dotar-lo bé econòmicament i sobretot per incorporar els llibres premiats al mercat editorial. Els altres premis, caldria denunciar-los.

— No ha estat l'únic periodista que en els darrers mesos ha guanyat un premi literari. Creu que el periodisme està cada cop més prop de la literatura o és més aviat tot el contrari?

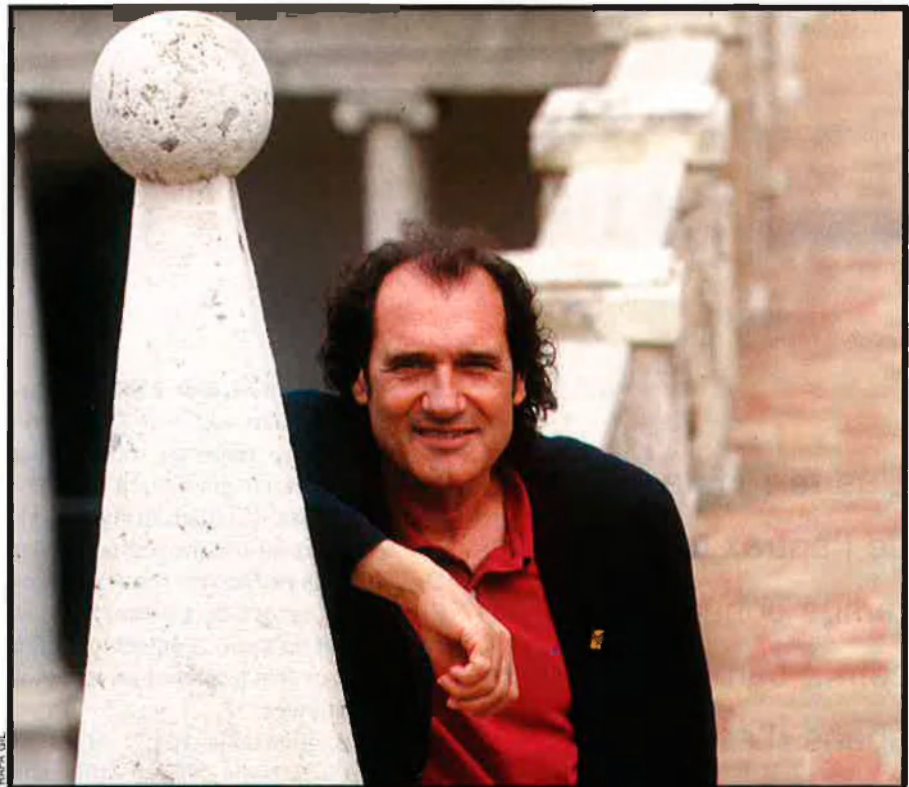
— Jo pense que el periodisme i la literatura són la mateixa cosa. La diferència està en el punt de vista i en el temps. En la novel·la, el punt de vista és més fort, mentre que en el periodisme el punt de vista ha de ser més neutral. Però la diferència fonamental és el temps. La novel·la té un temps més reposat, més a la pròpia disposició de l'escriptor. Amb el periodisme passa al revés: és el periodista qui està a disposició del temps.

— Encara es considera hereu de la tradició romàntica?

— En alguns trets sí. Especialment en la novel·la *Els paradisos artificials*, que volia ser una novel·la romàntica, a la meua manera. Els personatges eren extrems del romanticisme més pur. I de fet, em considere hereu d'alguna manera de la literatura romàntica, però no especialment en *L'home mort*.

— Al principi d'aquesta entrevista comentava que mai no es documenta per a escriure les seues novel·les. Tampoc ho va fer amb *Maquis*, un dels seus llibres més reconeguts?

— No, tampoc. *Maquis* és una novel·la totalment inventada. En un principi vaig intentar parlar amb testimonis

"Pense que el periodisme i la literatura són la mateixa cosa. Es diferencien pel punt de vista i el temps. En la novel·la, el punt de vista és més fort, i en el periodisme, més neutral."

vius, però la gent es negava a parlar d'això. A més, no volia perdre temps llegint documentació que potser després no em serviria per a res. Així, vaig començar a escriure, i vaig fer un relat dels meus somnis de quan era xiquet, de les pors que tenia. Algunes d'aquestes pors eren, de fet, els maquis que ens clavaven en el cos els adults.

— El resultat es corresponia amb la realitat?

— Precisament la major satisfacció que he tingut com a escriptor me l'ha donada aquesta novel·la. I és que després d'haver construït una història absolutament imaginada, resulta que els guerrillers —que vaig conèixer després de publicada la novel·la— em deien que era com si haguera estat amb ells a les muntanyes.

— Per què creu que ha quedat oblidada la guerrilla del maquis?

— Perquè era una memòria incòmoda, tant per a la dreta com per a l'esquerra. Per a la dreta, per les barbaritats que van fer contra ella, i per a

l'esquerra perquè en un moment determinat la guerrilla és desmantellada per les noves estratègies polítiques del PC i els enfrontaments entre la mateixa guerrilla són conflictius. Ells —els guerrillers— són els que millor expliquen aquest oblit. Diuen que són els únics que han perdut tres guerres: van perdre la Guerra Civil, defensant la República, van perdre la Segona Guerra Mundial, pensant que un cop acabada la guerra els aliats qüestionarien Franco, i van perdre, sobretot, la guerra que a ells més els dol, la transició.

— Quin projecte té ara en ment?

— Ara prepare una novel·la que es diu *La sombra del cielo*, que és una continuació de la trilogia sobre la memòria [que formen les novel·les *El color del crepuscul*, *Maquis* i *La noche inmòvil*].

— O siga, que tampoc pretén acabar la novel·la sobre Wittgenstein i Trakl.

— No, no [riu]. Aquesta novel·la ja està oblidada per a uns quants anys més.

Rosanna Melià